

AKTUAR MOLIYA VA BUXGALTERIYA HISOBI ILMIY JURNALI

Vol. 5 Issue 01 | pp. 40-49 | ISSN: 2181-1865

Available online <https://finance.tsue.uz/index.php/afa>

ИННОВАЦИОН ТАДБИРКОРЛИҚДА РАҚАМЛИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИ ЖОРИЙ ЭТИШНИНГ АФЗАЛЛИКЛАРИ ВА МУАММОЛАРИ

Атамурадов Шерзод Акрамович

Навоий давлат кончилиқ ва технологиялар университети,
"Иқтисодиёт ва менежмент" кафедраси доценти
sher_zod@inbox.ru

Фармонов Достонбек Бобожон ўғли

Навоий давлат кончилиқ ва технологиялар университети,
"Иқтисодиёт ва менежмент" кафедраси ассистенти
doston5333@gmail.com

Ширинова Шахноза Абдинабиевна

Навоий давлат кончилиқ ва технологиялар университети
shahnozashirinova070@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0008-8958-9857>

Аннотация. Мақолада инновацион тадбиркорликда рақамли технологияларни жорий этиш жараёни кенг таҳлил қилинган. Рақамли технологиялар инновацион фаолият самарадорлигини ошириш, меҳнат унумдорлигини кўтариш, маълумотлар таҳлилини яхшилаш ва янги бизнес моделларини яратишда муҳим аҳамият касб этади. Шу билан бирга, рақамли технологияларни жорий этиш жараёнида кадрлар тайёргарлиги, инфратузилма етишмовчилиги, молиявий харажатлар ва киберхавфсизлик каби қатор муаммолар мавжуд. Мақолада мазкур муаммолар таҳлил қилиниб, уларни бартараф этиш учун амалий тавсиялар берилган.

Калит сўзлар: Инновацион тадбиркорлик, рақамли технологиялар, рақамлаштириш, технологик инновациялар, меҳнат унумдорлиги, маълумотлар таҳлили, масофавий иш, интеллектуал мулк ҳимояси, киберхавфсизлик, молиявий харажатлар, инфратузилма, давлат қўллаб-қувватлаши, инновацион лойиҳалар, кадрлар тайёрлаш, тадбиркорлик самарадорлиги.

ПРЕИМУЩЕСТВА И ПРОБЛЕМЫ ВНЕДРЕНИЯ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ИННОВАЦИОННОЕ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВО

Аннотация. В данной статье подробно проанализирован процесс внедрения цифровых технологий в инновационную предпринимательскую деятельность.

Цифровые технологии играют важную роль в повышении эффективности инновационной деятельности, увеличении производительности труда, улучшении анализа данных и создании новых бизнес-моделей. Однако процесс внедрения цифровых технологий сопровождается рядом проблем, включая недостаточную подготовку кадров, нехватку инфраструктуры, высокие финансовые затраты и угрозы кибербезопасности. В статье рассматриваются данные проблемы и предложены практические рекомендации по их устранению.

Ключевые слова: Инновационное предпринимательство, цифровые технологии, цифровизация, технологические инновации, производительность труда, анализ данных, удалённая работа, защита интеллектуальной собственности, кибербезопасность, финансовые затраты, инфраструктура, государственная поддержка, инновационные проекты, подготовка кадров, эффективность предпринимательства.

THE ADVANTAGES AND CHALLENGES OF IMPLEMENTING DIGITAL TECHNOLOGIES IN INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP

Abstract. This article provides a comprehensive analysis of the process of implementing digital technologies in innovative entrepreneurship. Digital technologies play a crucial role in enhancing innovation efficiency, improving labor productivity, refining data analysis, and developing new business models. However, the adoption of digital technologies faces several challenges, including inadequate workforce training, insufficient infrastructure, high financial costs, and cybersecurity risks. The article explores these challenges and offers practical recommendations for their resolution.

Keywords: Innovative entrepreneurship, digital technologies, digitalization, technological innovations, labor productivity, data analysis, remote work, intellectual property protection, cybersecurity, financial costs, infrastructure, government support, innovative projects, workforce training, entrepreneurial efficiency.

Кириш

Инновацион тадбиркорликда рақамли технологияларни жорий этиш бутунги кунда жаҳон иқтисодиётининг устувор йўналишларидан бирига айланган. Замонавий рақамли ечимлар, жумладан, сунъий интеллект, блокчейн, будутли ҳисоблаш ва маълумотлар таҳлили каби технологиялар тадбиркорлик фаолиятининг самарадорлигини ошириш, меҳнат унумдорлигини кўтариш ва бозорда рақобатбардошликни таъминлашда катта аҳамият касб этмоқда. Айниқса, рақамлаштириш жараёни кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларига инновацион ечимлар орқали янги имкониятлар эшигини очиб бермоқда.

Шу билан бирга, рақамли технологияларни жорий этишда бир қатор муаммолар ва тўсиқлар мавжуд. Улар қаторига инфратузилма етишмовчилиги, молиявий харажатларнинг юқорилиги, кадрлар малакасининг пастлиги ва киберхавфсизлик масалаларини киритиш мумкин. Бундай муаммолар рақамли технологияларни тўлиқ жорий этиш ва улардан самарали фойдаланиш

имкониятини чеклайди. Шунингдек, рақамлаштириш жараёнида интеллектуал мулкни ҳимоя қилиш ҳам муҳим омиллардан биридир.

Мамлакатимизда рақамлаштириш соҳасидаги муҳим ҳужжатларидан бири Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 5 октябрда қабул қилинган "Рақамли Ўзбекистон – 2030" стратегиясини тасдиқлаш ва уни самарали амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги ПФ-6079-сон фармонидир.

Ушбу фармон мамлакатда рақамли иқтисодиётни ривожлантириш, давлат бошқаруви ва ижтимоий соҳаларда рақамли технологияларни жорий этиш бўйича устувор йўналишларни белгилаб беради. Стратегия доирасида 2030 йилгача қуйидаги мақсадларга эришиш режалаштирилган:

- аҳоли ва бизнес учун электрон давлат хизматларини кенгайтириш ва уларнинг сифатини ошириш.
- саноат, қишлоқ хўжалиги, транспорт ва бошқа соҳаларда замонавий рақамли технологияларни жорий этиш орқали самарадорликни ошириш.
- юқори тезликдаги интернет тармоқларини кенгайтириш, ахборот хавфсизлигини таъминлаш ва киберхавфсизликни мустаҳкамлаш.
- рақамли иқтисодиёт учун юқори малакали мутахассисларни тайёрлаш ва аҳолининг рақамли саводхонлигини ошириш.

Ушбу фармон асосида қабул қилинган чора-тадбирлар мамлакатда рақамли технологияларни жорий этиш ва инновацион тадбиркорликни ривожлантиришга хизмат қилмоқда.

Ушбу мақолада инновацион тадбиркорликда рақамли технологияларни жорий этиш жараёни, унинг афзалликлари ва муаммолари таҳлил қилинади. Тадқиқот доирасида Ўзбекистонда рақамлаштиришнинг жорий ҳолати ва халқаро тажрибалар ўрганилиб, инновацион фаолиятни рақамлаштириш бўйича амалий тавсиялар ишлаб чиқилган.

Адабиётлар шарҳи

Бугунги кунда инновацион тадбиркорликда рақамли технологияларни жорий этиш бўйича тадқиқотлар халқаро ва миллий даражада кенг ўрганилмоқда. Жозеф Шумпетернинг инновация назарияси, Клаус Швабнинг рақамлаштириш ва тўртинчи саноат инқилоби бўйича асарлари, шунингдек, Майкл Портернинг рақобатбардошлик таҳлиллари мазкур мавзудаги илмий асосларни шакллантирган. Хорижий тажрибалардан Сингапур, Эстония ва Германия каби мамлакатларда рақамли технологияларни тадбиркорликда жорий этишнинг муваффақиятли механизмларини мисол қилиб келтиришимиз мумкин.

Инновацион тадбиркорлик – бу тадбиркорлик фаолиятининг бир шакли бўлиб, у бозорга янги маҳсулотлар, хизматлар ёки технологияларни жорий этиш орқали қиймат яратишга қаратилган. Жозеф Шумпетернинг таъкидлашича, инновацион тадбиркорликнинг асосий жиҳати – "бунёдкор бузғунчилик" бўлиб, бу эски технологиялар ва бозор моделларини янги ва самарали ечимлар билан алмаштиришни англатади. Инновацион тадбиркорлик корхоналарнинг рақобатбардошлигини ошириш, бозорда янги имкониятлар яратиш ва иқтисодий ўсишни тезлаштиришга хизмат қилади. Ҳозирги кунда инновацион тадбиркорлик

рақамли технологияларни кенг жорий этиш билан узвий боғлиқ ҳолда ривожланмоқда.

Жозеф Шумпетернинг **"Иқтисодий тараққиёт назарияси"** (**The Theory of Economic Development, 1934**) номли асари инновация ва тадбиркорлик фаолиятининг иқтисодий ўсишдаги ўрнини очиб беради. У инновацияни иқтисодий ривожланишнинг асосий омили деб ҳисоблаб, тадбиркорларнинг "бунёдкор бузғунчилик" жараёни орқали бозорни ўзгартиришини таъкидлайди. Шунингдек, Шумпетер инновациянинг беш асосий шаклини ажратиб кўрсатади: янги маҳсулот яратиш, янги ишлаб чиқариш жараёнлари, янги бозорларни очиш, янги хомашё манбалари ва янги ташкилотчилик структураларини жорий этиш. Унинг назарияси бугунги кунгача инновацион тадбиркорлик асосларини шакллантиришда муҳим илмий манба бўлиб қолмоқда¹.

Рақамли технологиялар – бу рақамли сигналлар, алгоритмлар ва электрон маълумотлар орқали маълумотларни сақлаш, қайта ишлаш ва узатиш учун мўлжалланган воситалар ва усуллар мажмуаси. Томас Месенбург рақамли иқтисодиёт назариясини илгари суриб, рақамли технологияларни бизнес жараёнларида самарали бошқарув ва ишлаб чиқариш жараёнларини автоматлаштиришда муҳим восита сифатида кўрсатган. Рақамли технологияларга сунъий интеллект, булутли ҳисоблаш, блокчейн, интернет платформалар ва маълумотлар таҳлили каби технологиялар киради. Улар инновацион тадбиркорликнинг ривожланишида марказий ўрин тутаяди ва самарадорликни сезиларли оширишга ёрдам беради.

Томас Месенбургнинг **"Рақамли иқтисодиёт"** (**Digital Economy, 2001**) номли асари рақамли технологияларнинг иқтисодий жараёнлардаги ўрни ва аҳамиятини очиб беради. У рақамли иқтисодиётни учта асосий компонент орқали тавсифлайди: рақамли инфратузилма, электрон бизнес ва электрон тижорат. Месенбург рақамли технологияларнинг корхоналарда самарадорликни ошириш, маълумотлар таҳлилини автоматлаштириш ва ишлаб чиқариш жараёнларини рақамлаштиришдаги аҳамиятини таъкидлайди. Асар рақамли технологияларни жорий этиш жараёнидаги потенциал ва хавфларни тушуниш учун муҳим методологик асос ҳисобланади².

Рақамлаштириш – бу ишлаб чиқариш, хизмат кўрсатиш ва бошқарув жараёнларини рақамли технологиялар орқали автоматлаштириш ва такомиллаштириш жараёни. Клаус Шваб ўзининг **"Тўртинчи саноат инқилоби"** асарида рақамлаштиришни иқтисодиётни тубдан ўзгартирувчи омил сифатида таърифлайди. Рақамлаштириш натижасида маълумотлар оқими автоматлаштирилади, бизнес жараёнлари тезлашади ва инсон ресурсларидан фойдаланиш оптималлашади. Бугунги кунда рақамлаштириш нафақат йирик корхоналар, балки кичик ва ўрта бизнес субъектлари учун ҳам бозорда рақобатбардошликни ошириш воситасига айланган.

¹ Schumpeter, J. A. (1934). *The Theory of Economic Development*. Harvard University Press.

² Mesenburg, T. (2001). *Digital Economy*. U.S. Department of Commerce.

Клаус Швабнинг "Тўртинчи саноат инқилоби" (**The Fourth Industrial Revolution, 2016**) номли асари глобал иқтисодиётда рақамли технологиялар ва инновацияларнинг инқилобий таъсирини ёритади. Муаллиф саноат ривожланишининг тўртинчи босқичи сифатида сунъий интеллект, робототехника, интернет платформалари ва булутли ҳисоблаш технологияларининг пайдо бўлишини таърифлайди. Шваб рақамлаштириш жараёни фақат иқтисодиётда эмас, балки ижтимоий, сиёсий ва маданий соҳаларда ҳам улкан ўзгаришларга олиб келиши мумкинлигини қайд этади. Ушбу асар рақамли инқилоб жараёнларини чуқур тушуниш ва тадбиркорлик соҳасида амалиётга татбиқ этиш учун муҳим назарий манба ҳисобланади³.

Мамлакатимизда инновацион тадбиркорликни рақамли технологиялар орқали ривожлантириш давлат сиёсатининг устувор йўналишларидан бири ҳисобланади. 2020 йилда қабул қилинган **"Рақамли Ўзбекистон – 2030"** дастури доирасида давлат хизматлари ва бизнес жараёнларини рақамлаштириш бўйича кенг қўламли ислохотлар амалга оширилмоқда. Жумладан, **"Биржа электрон платформалари"**, **"Ягона интерактив давлат хизмати портали"** каби лойиҳалар рақамли инфратузилмани яхшилашга қаратилган. Шу билан бирга, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларига рақамли технологияларни жорий этиш бўйича имтиёзли кредитлар ва грантлар тақдим этиш механизми ҳам жорий этилган. Аммо рақамли технологияларни кенг жорий этиш жараёнида инфратузилма етишмовчилиги, кадрлар малакаси ва молиявий харажатлар каби муаммолар сақланиб қолмоқда.

Халқаро тажрибада Сингапур ва Эстония рақамли технологияларни тадбиркорлик соҳасида жорий этишда етакчи давлатлар ҳисобланади. **Сингапурда** "Smart Nation" дастури доирасида рақамли инфратузилма тўлиқ модернизация қилинган бўлиб, бизнес жараёнларини рақамлаштириш учун давлат томонидан инновацион платформалар ва сунъий интеллект технологиялари кенг қўллаб-қувватланмоқда. **Эстонияда** эса рақамли давлат хизматлари платформалари, жумладан **"X-Road"** тизими орқали барча юридик ва тадбиркорлик жараёнлари рақамлаштирилган. Бу мамлакатлар тажрибаси рақамли технологияларни жорий этиш орқали тадбиркорлик фаолиятининг самарадорлигини ошириш ва коррупция даражасини пасайтириш мумкинлигини кўрсатади. Ўзбекистонда бу тажрибаларни тадбиқ этиш рақамли технологиялар орқали иқтисодий ривожланишга ижобий таъсир кўрсатиши мумкин.

Тадқиқот методологияси

Ушбу тадқиқотда инновацион тадбиркорликда рақамли технологияларни жорий этиш жараёнини таҳлил қилиш учун комплекс тадқиқот методлари қўлланилди. Аввало, **таҳлилий услуб** орқали рақамли технологияларнинг инновацион тадбиркорликка таъсири ўрганилди. Қиёсий **таҳлил** ёрдамида Ўзбекистон ва ривожланган давлатлар (Сингапур, Эстония) тажрибалари солиштирилди. **Индуктив ва дедуктив методлар** асосида рақамли

³ Schwab, K. (2016). The Fourth Industrial Revolution. World Economic Forum.

технологияларни жорий этиш жараёнининг умумий тамойиллари ва хусусиятлари аниқланди. Шунингдек, тадқиқот жараёнида **иқтисодий-статистик таҳлил** усуллари қўлланиб, мавжуд маълумотлар асосида рақамли технологиялар жорий этилиши ва самарадорлик кўрсаткичлари таҳлил қилинди. Бу методлар тадқиқот натижаларининг илмий асосли ва ишончли бўлишини таъминлади.

Таҳлил ва натижалар муҳокамаси.

Рақамли технологияларни жорий этиш инновацион тадбиркорликнинг самарадорлигини оширишда бир қатор муҳим афзалликларга эга. Биринчидан, рақамли технологиялар маълумотларни тезкор қайта ишлаш ва таҳлил қилиш имкониятини беради. Масалан, Big Data ва сунъий интеллект технологиялари бозор тенденциялари ва истеъмолчи талабларини аниқлашда ёрдам беради. Иккинчидан, масофавий ишлаш имконияти орқали ишлаб чиқариш жараёнлари ва тадбиркорлик операциялари оптималлаштирилади. Учинчи муҳим афзаллик — меҳнат унумдорлигини оширишдир, чунки рақамлаштириш жараёнлар автоматлаштириш ва инсон ресурсларидан самарали фойдаланиш имконини беради. Шунингдек, рақамли технологиялар маркетинг фаолиятида ҳам катта аҳамият касб этади, айниқса, рақамли реклама ва автоматлаштирилган CRM тизимлари орқали мижозлар билан мулоқотни яхшилаш мумкин.

Рақамли технологияларни инновацион тадбиркорликда кенг жорий этиш жараёнида бир қатор муаммолар мавжуд. Энг асосий муаммолардан бири — **молиявий харажатлар**. Рақамли платформаларни яратиш, сунъий интеллект ва маълумотларни қайта ишлаш тизимларини жорий этиш катта сармоя талаб қилади. Иккинчи йирик муаммо — **инфратузилма етишмовчилиги**, айниқса, кичик ва ўрта бизнес субъектлари учун рақамли инфратузилмага етарли даражада кириш имконияти чекланган. Учинчи муаммо — **кадрлар тайёргарлиги**. Инновацион технологиялардан фойдаланиш учун юқори малакали мутахассислар керак бўлади, бу эса билим ва кўникмаларни ошириш талабини юзага келтиради. Шунингдек, **киберхавфсизлик** масалалари ҳам долзарб бўлиб, маълумотлар ўғирланиши ва киберхужумлар тадбиркорлик фаолияти учун хавф туғдириши мумкин.

Ўзбекистонда рақамли технологияларни жорий этиш ва инновацион тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш юзасидан кўрилаётган чора-тадбирлар, шу жумладан “Рақамли Ўзбекистон – 2030” дастури доирасида яратилган рақамли платформалар ва имтиёзли кредитлар, мамлакат миқёсида технологик инновацияларга йўналтирилаётган маблағлар динамикаси ҳам кўзга кўринарли таъсир кўрсатмоқда. Баъзи вилоятларда инфратузилма етишмовчилиги ва рақамли технологиялар бўйича етарли билим-кўникма мавжуд эмаслиги сармоялар пасайишига сабаб бўлса, бошқа ҳудудларда инновацион фаолиятни молиялаштириш ўсиши кузатилган. Шу орқали 2022 ва 2023 йилларда турли минтақаларда технологик инновация харажатлари ҳар хил кўринишда намоён бўлгани кузатилмоқда.

Технологик инновациялар бўйича 2022 ва 2023 йиллардаги умумий харажатлар Ўзбекистоннинг барча ҳудудларида турлича динамикага эга бўлган.

Айрим вилоятларда инновацион фаолиятга йўналтирилган маблағлар ортиши кузатилган бўлса, бошқа ҳудудларда пасайиш қайд этилган. Қуйидаги жадвалда 2022 ва 2023 йилларда Ўзбекистон Республикаси бўйича технологик инновацияларга йўналтирилган капитал ва жорий харажатлар таққослаб берилган:

1-жадвал

Ўзбекистонда 2022 ва 2023 йилларда технологик инновацияларга қилинган харажатлар⁴ (млн. сўм)

Вилоятлар	2022 йил	2023 йил
Жами Республика бўйича	17412985.6	9655461.8
Қорақалпоғистон Республикаси	109367.2	63578.3
Андижон	1387526.8	1010509.7
Бухоро	167826.5	203645.1
Жиззах	88052.3	108852.9
Қашқадарё	606443.3	316226.1
Навоий	1072655.5	2626488.3
Наманган	34089.2	63000.2
Самарқанд	41635.7	212590.9
Сурхондарё	107879.9	258748.0
Сирдарё	34516.7	66467.5
Тошкент	328622.5	415114.9
Фарғона	88337.5	52246.3
Хоразм	440586.3	677706.8
Тошкент шаҳри	12905446.2	3580286.6

Жадвалдан кўриниб турибдики, 2022 йилда технологик инновацияларга йўналтирилган умумий маблағлар 17,4 трлн сўмни ташкил этган бўлса, 2023 йилда бу кўрсаткич 9,6 трлн сўмгача пасайган. Шу билан бирга, вилоятлар кесимида эътиборга молик тафовутлар мавжуд: Бухоро, Жиззах, Навоий, Самарқанд, Сурхондарё, Сирдарё, Тошкент вилояти ва Хоразмда кўрсаткичлар ошгани кузатилса, Қорақалпоғистон, Андижон, Қашқадарё, Фарғона ва Тошкент шаҳрида пасайиш кўринади. Энг катта ўсиш Навоий вилояти ҳисобига (1,07 трлн сўмдан 2,62 трлн сўмга) тўғри келган бўлса, энг кескин пасайиш Тошкент шаҳрида аниқланди (12,9 трлн сўмдан 3,58 трлн сўмга). Бундан маълум бўладики, мамлакат миқёсида технологик инновацияларга умумий сарфланадиган маблағ камайган бўлса-да, айрим ҳудудлар бу соҳада саъй-ҳаракатларини кучайтирган.

Юқоридаги жадвал таҳлилидан келиб чиққан ҳолда, технологик инновацияларга йўналтирилган маблағлар ҳудудлар кесимида турлича тақсимлангани ва айрим вилоятларда пасайиш кузатилгани аниқланди. Бунда, инновацион фаолиятни ривожлантириш ва барқарор иқтисодий ўсишни

⁴ Ўзбекистон Республикаси Давлат Статистика Қўмитаси. (2024). Ўзбекистонда илм-фан ва инновацион фаолият 2020-2023. Тошкент.

таъминлаш мақсадида қатор таклифлар ишлаб чиқиш зарурати туғилади. Қуйида мазкур йўналишда амалга оширилиши тавсия этиладиган чора-тадбирлар келтирилган:

- Айрим вилоятларда технологик инновацияларга йўналтирилган маблағлар сезиларли даражада камайган. Шунинг учун, давлат даражасида маблағларни ҳудудлар кесимида тенг тақсимлаш механизмини такомиллаштириш лозим.

- Технологик инновацияларга йўналтирилган сармоялар пасайган ҳудудларда рағбатлантириш дастурларини ишлаб чиқиш ва қўллаб-қувватлаш зарур. Жумладан, имтиёзли кредитлар, солиқ имтиёзлари ва грантлар орқали инновацион фаолиятни жонлантириш мумкин.

- Маблағлар камайган ҳудудларда инфратузилма етишмовчилиги мавжуд бўлиши мумкин. Шу боис, технологик парклар, инновацион марказлар ва коворкинг жойларини ташкил этиш орқали инфратузилмани яхшилаш керак.

- Навоий ва Самарқанд вилоятларида сармоялар сезиларли даражада ошган. Бу тажрибани бошқа ҳудудларга жорий этиш учун инновацион кластерларни шакллантириш ва ҳудудлараро тажриба алмашишни йўлга қўйиш тавсия этилади.

- Айрим ҳудудларда рақамли технологиялардан фойдаланиш бўйича билим ва кўникмалар етишмаслиги ҳисобига сармоялар пасайиши кузатилган. Шу сабабли, рақамли саводхонлик ва тадбиркорлар учун инновацион менежмент курсларини йўлга қўйиш мақсадга мувофиқ.

- Ҳар бир ҳудудда инновацияларга йўналтирилган маблағларнинг самарадорлигини баҳолаш механизмини жорий этиш керак. Бу орқали маблағларни тўғри тақсимлаш ва инновацион ривожланишни таъминлаш мумкин.

- Технологик инновацияларни жадаллаштириш учун илмий-тадқиқот институтлари ва университетлар билан ҳамкорликни кучайтириш тавсия этилади.

Хулоса ва таклифлар

Хулоса ўрнида шуни таъкидлашимиз мумкинки, рақамли технологияларни жорий этиш тадбиркорлик фаолиятининг самарадорлигини ошириш, меҳнат унумдорлигини кўтариш ва бизнес жараёнларини оптималлаштиришда муҳим ўрин тутди. Айниқса, сунъий интеллект, маълумотлар таҳлили ва булутли технологиялар инновацион ечимлар орқали тадбиркорлик салоҳиятини ошириш имконини бермоқда.

Бироқ, таҳлиллардан кўриниб турибдики, рақамли технологияларни жорий этиш жараёнида қатор муаммолар мавжуд. Улар орасида молиявий харажатлар, инфратузилма етишмовчилиги, кадрлар малакасининг пастлиги ва киберхавфсизлик масалалари долзарб бўлиб қолмоқда. 2022-2023 йилларда Ўзбекистонда технологик инновацияларга йўналтирилган умумий харажатлар камайгани ҳолда, айрим вилоятларда харажатлар кескин ошгани, баъзи ҳудудларда эса пасайгани кузатилди. Масалан, **Навоий, Самарқанд, Сурхондарё** ва **Хоразм** вилоятларида инновацион харажатлар сезиларли ошган, **Тошкент шаҳри** ва **Қорақалпоғистон Республикаси**да эса сезиларли пасайиш қайд этилган.

Изланишлардан келиб чиққан ҳолда қуйидаги тавсиялар ишлаб чиқилди:

1. Барча ҳудудларда юқори сифатли интернет ва рақамли технологиялардан фойдаланиш имкониятларини кенгайтириш.

2. Кичик бизнес субъектлари учун рақамли технологияларни жорий этишни рағбатлантирувчи грантлар ва имтиёзли кредитлар жорий қилиш.

3. Инновацион технологияларни самарали жорий этиш учун рақамли технологиялар бўйича ўқув дастурлари ва малака ошириш курсларини кенгайтириш.

4. Рақамли платформалар ва маълумотларни ҳимоя қилиш учун хавфсизлик чораларини кучайтириш, киберхавфсизлик стандартларини жорий этиш.

5. Сингапур ва Эстония тажрибалари асосида рақамли технологиялардан самарали фойдаланиш учун давлат ва хусусий сектор ҳамкорликларини кучайтириш.

Хулоса сифатида шуни алоҳида таъкидлашимиз керакки, рақамли технологияларни тадбиркорлик фаолиятига интеграция қилиш инновацион ривожланиш ва иқтисодий ўсишни таъминлашда муҳим восита ҳисобланади. Демак, мамлакатимизда мазкур технологияларни самарали жорий этиш учун молиявий ёрдам, инфратузилмани ривожлантириш ва кадрлар тайёргарлигини кучайтириш устувор йўналишлардан бири бўлиши лозим.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Schumpeter, J. A. (1911). *The Theory of Economic Development: An Inquiry into Profits, Capital, Credit, Interest, and the Business Cycle*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

2. Mesenburg, T. (2001). *Digital Economy*. U.S. Department of Commerce.

3. Schwab, K. (2016). *The Fourth Industrial Revolution*. Geneva: World Economic Forum.

4. Ашурова Н. Б. Атамурадов Шерзод Акрамович Инновацион фаолиятни стратегик режалаштиришда McKinsey/General Electric матрицаси ёрдамида бозор салоҳиятини таҳлил қилиш // *Экономика и финансы (Ўзбекистан)*. – 2022. – Т. 11. – С. 159.

5. Ашурова, Насиба Батировна. Атамурадов Шерзод Акрамович Хорижий мамлакатларда венчур капитали бозорининг институционал субъектлари. *International Journal of Advanced Technology and Natural Sciences* 1 (2021).

6. Атамурадов Шерзод Акрамович Жаҳон амалиётида венчур капитали бозорининг ташкилий субъектлари // *Экономика и финансы (Ўзбекистан)*. 2023. №1 (161). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/zha-on-amaliyotida-venchur-kapitali-bozorining-tashkiliy-subektlari> (дата обращения: 08.01.2025).

7. Ashurova, N. B. "Atamuradov Sh." A. "Korxonalar iqtisodiyoti va menejmenti" (O'quv qo'llanma)-Navoiy: NDKI (2019).

8. Атамурадов Ш. А. Роль налогов в формировании доходной части государственного бюджета республики Узбекистан // *Совершенствование налоговой*

политики государства в условиях глобализирующейся экономики. – 2014. – С. 107-111.

9. Атамурадов Ш. А. Инновацион фаолиятни ривожланишга йўналтирилган инвестициялар таҳлили //International Journal of Advanced Technology and Natural Sciences. – 2022. – Т. 3. – №. 4. – С. 19-24.

10. Farmonov, D. B., and A. Z. Jalilov. "More Development of Banks 'Monetary, Crypto Currency and Blockchain Policy in the Digital Economy." JournalNX, 2021, pp. 193-197.

11. Атамурадов Шерзод Акрамович, Фармонов Достонбек Бобожон ўғли Кичик бизнес субъектлари фаолиятини рақамлаштиришнинг аҳамияти // Raqamli iqtisodiyot (Цифровая экономика). 2024. №9. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/kichik-biznes-subektlari-faoliyatini-ra-amlashtirishning-ahamiyati> (дата обращения: 08.01.2025).

12. Abdinabiyevna S. S. Bozor iqtisodiyoti sharoitida korxonalar faoliyatini innovatsion rivojlantirish asosida strategik boshqarishning nazariy asoslari //tadqiqotlar.uz. – 2024. – Т. 52. – №. 3. – С. 3-14.

13. Abdusalomov Marufjon Olimjon ugli. (2024). WAYS TO IMPROVE STRATEGIC MANAGEMENT OF MANUFACTURING ENTERPRISES: A CASE STUDY OF UZBEKISTAN . TADQIQOTLAR.UZ, 50(1), 191-195. <https://scientific-jl.org/tad/article/view/2693>

Copyright: © 2024 by the authors. This work is licensed under a Creative Commons Attribution- 4.0 International License (CC - BY 4.0)

